

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษากลวิธีการแปลคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์: กรณีศึกษาบทแปลเรื่องเล่าจากหนังสือเรื่อง *ความหวังและความกล้า (Hope and Courage)* และ *รักและแบ่งปัน (Love and Share)* ตั้งแต่การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา การสร้างคลังข้อมูลภาษาต้นฉบับ การคัดเลือกคำคุณศัพท์ การเก็บตัวอย่างคำปรากฏร่วมระหว่างคำคุณศัพท์และคำนาม การสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน และการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำปรากฏร่วมจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย มีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์จากเรื่องเล่า (narrative nonfiction) ในหนังสือเรื่อง *Hope and Courage* (2547) และ *Love and Share* (2550) ซึ่งรวบรวมจากเรื่องเล่าที่เคยตีพิมพ์ในนิตยสารสรรสาระ (รีดเดอร์ส ไดเจสท์) โดยเล่มแรกเป็นเรื่องราวของบุคคลที่ยืนหยัดสู้ชีวิตด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นเปี่ยมด้วยความหวัง และเล่มที่สองเป็นเรื่องของความรักที่ซาบซึ้งกินใจหลายรูปแบบ เกียรติสุดา สุริยศ บรรณาธิการบริหารนิตยสาร กล่าวในการให้สัมภาษณ์ (จินตนา เรื่องรัตนตรัย และคณะ, 2550) ว่าเรื่องเล่าเหล่านี้นำเสนอเรื่องราวในชีวิตจริงที่สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้อ่าน มีกลวิธีการเล่าเรื่องคล้ายกับการเดินเรื่องในภาพยนตร์เพื่อทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วม การบรรยายมีความชัดเจนสมจริง มีปัญหาและการคลี่คลายของปัญหา มีความถูกต้องของข้อเท็จจริง มีการวิจัยหาข้อมูลที่ตรวจสอบได้ ส่วนภาษาที่ใช้แปลเน้นความเข้าใจและความถูกต้อง มีการใช้ภาษาไทยที่สั้นกระชับ ชัดเจน และสละสลวย (ดู ตัวอย่างเรื่องเล่าในภาคผนวก ก)

เรื่องเล่าที่นำมาศึกษากันครั้งนี้แปลโดยนักแปลคนเดียวคือ ปราณี ธนะชานันท์ มีจำนวน 26 เรื่อง ตามรายชื่อเรื่อง (เรื่องที่ 1-13 จากหนังสือ *Hope and Courage* และเรื่องที่ 14-26 จากหนังสือ *Love and Share*) และรายนามผู้ประพันธ์ดังต่อไปนี้

1. "Please Don't Leave Me!"	James Hutchison
2. The Courage of Sam Bird	B.T. Collins
3. The Woman in the Kitchen	Gary Allen Sledge
4. A Dog Like No Other	Peter Muilenburg
5. Alone in the Swirling Sea	William M. Hendryx
6. She Heard the Music	Suzanne Chazin
7. The Good Samaritan of Woodbridge	Shari Smyth
8. Mr. Lee's Side of the Street	Kregg Spivey
9. A Heroine in Hell	Lawrence Elliot
10. Donald Thornton's Magnificent Dream	Jo Coudert
11. And a Child Shall Lead Them	Henry Hurt
12. Unforgettable Bob Barr	Dick McMichael
13. The Gift	Monty Hall
14. The Terrible Beauty	Todd Lavelle
15. Breakfast with Dad	Ed Landry
16. The Day We Became Brothers	Albert DiBartolomeo
17. A Role I Relish	Tom Crabtree
18. Shared Sentence	Rosemary Gordon
19. Lifting the Veil	David Lambourne
20. The Dolphins That Came to Stay	Lucinda Hahn
21. Anchors of Love	B.G. Markstad
22. Friends of the Ring	Barbara Bressi-Donohue
23. A Miracle of Mermaids	Margo Pfeiff
24. "Marry Me!"	Rich Lowry
25. Free as the Wind	W. W. Meade
26. Sudden Angels	ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเรื่องเล่าจากหนังสือสองเล่มดังกล่าวเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคำปรากฏร่วมของคำนามกับคุณศัพท์ ทั้งๆ ที่มีเรื่องเล่าอื่นๆ เป็นจำนวนมากที่อาจนำมาศึกษาได้ เนื่องจากผู้วิจัยสนใจสำนวนแปลและวิธีการแปลของนักแปลท่านนี้ ซึ่งมีผลงานแปลเรื่องเล่าที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นประจำทุกเดือนในนิตยสารสรรสาระ (รีดเดอร์ส ไดเจสท์) ประกอบกับการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า มีลักษณะของเรื่องเล่าที่ดี กล่าวคือเน้นการพรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ชัดเจนและมีความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอด และพบว่ามีตัวอย่างคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์ค่อนข้างมากในเรื่องเล่าเหล่านี้ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลในรูปดิจิทัลทั้งต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาแปลงและบันทึกจัดเก็บเป็น text file จึงช่วยในการสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หลักวิธีการแปลคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์ต่อไป

3.2 การรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา

1. รวบรวมแฟ้มงานดิจิทัลในรูป Quark Xpress ที่เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษและฉบับแปลภาษาไทยจากหนังสือเรื่อง *Hope and Courage* และ *Love and Share* โดยได้รับอนุญาตจากบริษัทรีดเดอร์ส ไดเจสท์ ให้นำข้อมูลจากหนังสือดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้
2. รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องคำปรากฏร่วม แนวคิดและทฤษฎีด้านการแปล กลวิธีการแปลในระดับคำและวลี ลักษณะภาษาในงานเขียนประเภทเรื่องเล่า และการใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลภาษา
3. จัดเตรียมโปรแกรมคอนคอร์เดนซ์ ซึ่งเป็นโปรแกรมวิเคราะห์คลังข้อมูลภาษา โดยผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรม AntConc สำหรับการศึกษาครั้งนี้

3.3 การสร้างคลังข้อมูลภาษาต้นฉบับ

ผู้วิจัยสร้างคลังข้อมูลภาษาต้นฉบับ ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ โดยนำไฟล์ต้นฉบับที่เป็น Quark Xpress มาแปลงและบันทึกจัดเก็บเป็น file.txt แยกเป็นเรื่องเล่าแต่ละเรื่อง เรื่องละ 1 ไฟล์ รวม 26 ไฟล์ ประกอบด้วยคำที่ปรากฏจริงจำนวน 49,223 คำ และคำที่ปรากฏไม่ซ้ำกันจำนวน 6,951 คำ (ดู รายละเอียดคลังข้อมูลภาษาในภาคผนวก ข)

3.4 การคัดเลือกคำคุณศัพท์เบื้องต้น

ผู้วิจัยสกัดคำคุณศัพท์จากภาษาต้นฉบับที่จัดเก็บเป็น file.txt โดยเริ่มจากใช้โปรแกรมคอนคอร์แดนซ์ (AntConc) ในการสร้าง Word List ของคลังข้อมูลภาษาต้นฉบับ (Word List คือการเรียงลำดับความถี่ของคำเดี่ยวที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาต้นฉบับจากมากไปหาน้อย) จากนั้นเลือกคำคุณศัพท์ที่มีความถี่สูงสุดจำนวน 240 คำ (ยกเว้นคำคุณศัพท์ในรูปกริยา present participle และ past participle) เพื่อใช้เป็นตัวตั้งในการหาคำนามที่ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์เหล่านี้ สาเหตุที่เลือกคำคุณศัพท์ที่มีความถี่สูงเป็นตัวตั้ง แทนที่จะเลือกคำนามที่มีความถี่สูงเป็นตัวตั้งและหาคำคุณศัพท์ที่ปรากฏร่วม เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาการใช้คำคุณศัพท์ในการพรรณนาให้ผู้อ่านเห็นภาพ ซึ่งเป็นลักษณะภาษาที่ใช้ในงานเขียนประเภทเรื่องเล่า ในกรณีที่ไม่น่าจะเป็นคำคุณศัพท์หรือไม่ ผู้วิจัยจะตรวจสอบคำคุณศัพท์ใน Word List (ดูรายการคำคุณศัพท์ที่คัดเลือกในเบื้องต้นในภาคผนวก ค) กับพจนานุกรม *Oxford Advanced Learner's Dictionary* (2006) และ *Collins COBUILD Advanced Learner's English Dictionary* (2006)

3.5 การเก็บตัวอย่างคำปรากฏร่วมระหว่างคำคุณศัพท์และคำนาม

ผู้วิจัยนำคำคุณศัพท์ที่คัดเลือกไว้ในเบื้องต้นจากข้อ 3.4 มาเป็นตัวตั้ง เพื่อหาคำนามที่ปรากฏร่วมโดยพิมพ์คำคุณศัพท์ในช่อง search word ของโปรแกรม เพื่อให้ระบุคำนามต่างๆ ที่ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์นั้นๆ จากนั้นเลือกเก็บตัวอย่างคำปรากฏร่วมของคำคุณศัพท์และคำนามที่ประกอบด้วยคำนาม 1 คำ กับคำคุณศัพท์ 1 คำ (adjective + noun) ซึ่งพบความถี่การปรากฏในคลังข้อมูลภาษาตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป (นับคำนามที่ซ้ำกันทุกคำ) ได้ทั้งหมด 631 ตัวอย่าง (ประกอบด้วยคำคุณศัพท์จำนวน 136 คำ)

ดังนั้นตัวอย่างคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์ที่เก็บได้มี 2 ลักษณะคือ

1. คำคุณศัพท์ใช้กับคำนามต่างกันตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เช่น straight hours/line, tough guy/paratrooper/time, bad apple / dreams / stuff / weather, extra ammo/eyes/fiver/hours/month/study, great danger/march/pain/relief/respect/satisfaction/seriousness/trees /value เป็นต้น

2. คำคุณศัพท์ที่ใช้กับคำนามบางตัวมีความถี่ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป เช่น ragged band (2 ครั้ง), small voice (3 ครั้ง), little lady (4 ครั้ง), terrible beauty (5 ครั้ง), high school (6 ครั้ง),

blind man (7 ครั้ง), little girl (9 ครั้ง), next day (10 ครั้ง), young man (13 ครั้ง)
เป็นต้น

3.6 การสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน

ผู้วิจัยสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน (parallel corpus) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์คำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์จากต้นฉบับภาษาอังกฤษคู่กับฉบับแปลภาษาไทย คลังข้อมูลภาษาคู่ขนานเป็นคลังข้อมูลภาษาประเภทหนึ่ง มีลักษณะการจัดเก็บที่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลแบบประโยคต่อประโยคหรือย่อหน้าต่อย่อหน้าได้ จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาทางด้านการแปลในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะการศึกษาเรื่องคำปรากฏร่วม (collocation)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนานด้วยวิธีการทำตารางเทียบภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปล (เนื่องจากข้อจำกัดด้านตัวโปรแกรมวิเคราะห์คลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน ซึ่งยังนำมาใช้กับภาษาไทยได้ไม่สมบูรณ์) โดยแบ่งเป็น 2 คอลัมน์ คอลัมน์ซ้ายมือแสดงประโยคในต้นฉบับภาษาอังกฤษที่มีคำปรากฏร่วมระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ทุกคำที่เลือกมาศึกษาวิเคราะห์ ส่วนคอลัมน์ขวามือแสดงประโยคที่แปลเป็นภาษาไทยแบบประโยคต่อประโยค (ดูตัวอย่างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนานในตารางที่ 3.1) ผู้วิจัยทำตารางเปรียบเทียบตัวอย่างในบริบทภาษาต้นฉบับคู่กับภาษาฉบับแปล 1 ตารางต่อคำคุณศัพท์ 1 คำ จนครบ 136 ตาราง และ 631 ตัวอย่าง

3.7 การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลและประเด็นที่น่าสนใจในการแปลคำปรากฏร่วมของคำนามกับคำคุณศัพท์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

เมื่อสร้างคลังข้อมูลภาษาคู่ขนานแล้ว ผู้วิจัยศึกษาตัวอย่างของคำปรากฏร่วมระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต้นฉบับ และศึกษาวิเคราะห์กลวิธีและประเด็นที่น่าสนใจในการแปลคำปรากฏร่วมดังกล่าวเป็นภาษาไทย โดยนำเสนอการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางวิเคราะห์คำปรากฏร่วม ซึ่งประกอบด้วยคลังข้อมูลคู่ขนานและบทวิเคราะห์ (ดูตัวอย่างตารางวิเคราะห์คำปรากฏร่วมโดยใช้คลังข้อมูลภาษาคู่ขนานในตารางที่ 3.1 และรายละเอียดทั้งหมดในภาคผนวก ง)

ในบทวิเคราะห์ของแต่ละตาราง ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าคำคุณศัพท์ (adjective) แต่ละคำ เกิดร่วมกับคำนาม (noun collocates) อะไรบ้าง ให้ออกลักษณะของคำนามแต่ละคำใน ความหมายอะไร มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร และคำปรากฏร่วมแต่ละคู่ใช้กลวิธี อะไรในการแปล มีรูปแบบโครงสร้างที่เกิดจากการปรับบทแปลอย่างไร หรือมีประเด็นอะไรอีกบ้าง ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการแปลคำปรากฏร่วม เช่น วิเคราะห์กลวิธีการแปล little girl(s) ที่ใช้คำแปล ต่างกัน 6 แบบ (แปลว่า “เด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ” “เด็กผู้หญิงตัวน้อย” “สาวตัวน้อยๆ” “เด็กผู้หญิง” “เด็กน้อย” และ “ลูก”) วิเคราะห์กลวิธีที่แปล old man โดยใช้ความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า “เสือเฒ่า” หรือวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างที่เกิดจากการปรับบทแปล เช่น eternal life แปลว่า “อยู่ไปชั่ว นิรันดร์” (ปรับจากนามวลีในภาษาต้นฉบับเป็นกริยาวลีในภาษาฉบับแปล), ragged band “เด็ก สวมเสื้อผ้ารุ่งริ่ง” (ปรับจากนามวลีเป็นประโยค) หรือวิเคราะห์การแปลคำปรากฏร่วมในบริบทต่าง วัฒนธรรม เช่น good Samaritan ที่แปลว่า “คนน้ำใจงาม” หรือวิเคราะห์การแปลคำปรากฏร่วม พิเศษ เช่น terrible beauty ที่แปลว่า “ความงามอันน่าครั่นคร้าม” เป็นต้น

ตารางที่ 3.1

แสดงตัวอย่างตารางวิเคราะห์คำปรากฏร่วมโดยใช้คลังข้อมูลภาษาคู่ขนาน

(1) code: CT015	(2) adjective: dark	(3) noun collocates: 1. bread 2. eyes 3. night 4. nights 5. path 6. tower	(4) translation: 1. (ขนมปัง) ดำ 2. (ตา) - 3. (คืน) ที่มืด 4. (กลางคืน) ที่มีมืดมิด 5. (หนทาง) อันมืดมิด 6. (หอคอย) อันมืดมน
(5) ตัวอย่างของคำในภาษาต้นฉบับ (source text) และบทแปล (target text):			
source text		target text	
1. The stipulated ration, one slice of dark bread and half a bowl of thin soup, barely warded off starvation. (hope09E)		1. อาหารที่ได้ปันส่วนคือ ขนมปังดำ หนึ่งชิ้นกับ ซุปใสครึ่งถ้วยก็เพียงแค่นั้นไม่ให้อดตาย	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

(5) ตัวอย่างของคำในภาษาต้นฉบับ (source text) และบทแปล (target text):	
source text	target text
2. Don't hold back now, don't cast your dark eyes down. (hope03E)	2. แม่จำ อย่ารั้งรออยู่เลย อย่ามัวแต่ หลบตาอยู่ เลย
3. In a world that is often harsh and frightening, the kindness these two souls extended towards me on that cold, dark night , shines in my heart still. (love14E)	3. ในโลกที่มักจะแข็งกร้าวและน่ากลัว ความกรุณาที่คนทั้งสองหยิบยื่นให้ดิฉันใน คืนที่มีด และหนาวเย็นนั้น ยังสว่างไสวอยู่ในใจดิฉันจนบัดนี้
4. They called her Sister Luba and cherished her as they had their own lost mothers, for it was Luba who scavenged necessities, nursed them when they fell ill and sang lullabies through their long, dark nights . (hope09E)	4. เด็กๆ เรียกเธอว่าซิสเตอร์ลูบาและรักเธอเหมือนที่เคยรักแม่ผู้สาบสูญของตนเอง ทั้งนี้เพราะลูบาเป็นผู้แสวงหาสิ่งจำเป็นต่อชีวิตมาให้พยาบาลเด็กๆ ในยามเจ็บไข้และร้องเพลงกล่อมในยาม กลางคืนที่มีดมืด และยาวนาน
5. Now, as she negotiated the long, dark path home, lighting her way with a small oil lamp, Nenita's thoughts were hopeful. (hope11E)	5. ขณะที่เนนิตาเดินกลับบ้านบน หนทางอันมืดมิด และยาวไกลโดยอาศัยแสงจากตะเกียงน้ำมันดวงเล็ก ๆ นั้น ความคิดของเธอเต็มไปด้วยความหวัง
6. It was about that time I began to view her as a forlorn creature, one of those maidens imprisoned in some dark tower , or toiling unobserved in the kitchens of an ignoring patriarch. (hope03E)	6. เวลานั้นเองที่ผมเริ่มมองเห็นว่าแม่เป็นหญิงผู้โดดเดี่ยว หญิงผู้หนึ่งที่ถูกกักขังอยู่ใน หอคอยอันมืดมน หรือกำลังทำงานหนักโดยไม่มีใครรู้เห็นอยู่ในครัวของบ้านที่ผู้เป็นประมุขไม่ได้รับรู้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

(6) analysis:

คำว่า dark ใช้กับเวลาและสถานที่ หมายถึงไม่มีแสงสว่างใดๆ มักจะแปลว่า “มืด” (3), “มืดมิด” (4, 5) หากมีความหมายแฝงถึงความรู้สึกหดหู่ว่าความหวัง มีแนวโน้มแปลว่า “มืดมน” (6); ใช้กับอาหาร เช่น dark bread แปลว่า “ขนมปังดำ” (1) หมายถึงขนมปังที่ทำจากแป้งสาลีไม่ขัดขาว ; บางครั้งอาจเป็นส่วนหนึ่งของสำนวน เช่น cast one’s dark eyes down (2) ซึ่งในการแปลอาจละคำคุณศัพท์ dark และแปลเป็นสำนวนว่า “หลบตา”; ในการแปลอาจเติมคำเชื่อม ที่, อัน (3, 4, 5, 6) ซึ่งอาจเน้นคำนามที่ขยายและช่วยให้ภาษารื่นไหล

หลังจากทำการวิเคราะห์คำปรากฏรวมโดยใช้คลังข้อมูลภาษาคู่ขนานจนครบทุกตารางแล้ว ผู้วิจัยนำการวิเคราะห์มาสรุปเป็นผลการวิจัยการแปลคำปรากฏรวมของคำนามกับคำคุณศัพท์ ดังจะได้กล่าวถึงในบทที่ 4 ต่อไป